

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji
o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych
dokumentów i ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
(druk nr 422)**

I. Cel i przedmiot ustawy

W dniu 13 kwietnia 2007 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów i ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Celem ustawy jest zapewnienie ochrony osobom zobowiązanym do złożenia oświadczenia lustracyjnego, które pełnią służbę w polskich służbach specjalnych tj. w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, w Służbie Wywiadu Wojskowego oraz w Centralnym Biurze Antykorupcyjnym.

W art. 1, wprowadzono zmiany do ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Obejmują one dwie bardzo istotne kwestie.

Pierwszą z nich jest wprowadzenie odrębnych zasad składania oświadczenia lustracyjnego przez osoby, które pełnią służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego i wykonywały lub wykonują czynności operacyjno – rozpoznawcze poza granicami państwa.

Osoby te, w przypadku pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa (w rozumieniu ustawy), będą składać dwa dokumenty:

- 1) oświadczenie, w którym nie podają informacji o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa oraz
- 2) tajną deklarację zawierającą informacje o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa.

Szef służby, do którego zostanie złożona deklaracja, ma obowiązek niezwłocznie przekazać ją do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, który umieści ją w wyodrębnionym, tajnym zbiorze w archiwum IPN. Dostęp do deklaracji znajdujących się w IPN będzie ograniczony do osób wskazanych w art. 7a ust. 6, czyli przedstawicieli wyznaczonych przez Szefów ABW, AW oraz przez Ministra Obrony Narodowej. Dostęp do tych zbiorów będą mieli również przedstawiciele Prezesa IPN, w celu dokonywania analizy oświadczeń oraz zbierania informacji niezbędnych do ich oceny.

Drugą, bardzo ważną zmianą jest wprowadzenie tajności oświadczeń złożonych przez osoby, które pełnią funkcję publiczną w ABW, AW, CBA, SKW i SWW. Oświadczenia te nie będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej IPN oraz nie będą objęte przepisami określającymi powszechny dostęp do danych zawartych w oświadczeniu (art. 11 ust. 2). Zmiana zawarta w art. 1 pkt 2, wprowadzona do art. 7 (polegająca na dodaniu ust. 3b), jest konsekwencją tego rozwiązania i pozwoli funkcjonariuszom, którzy złożyli oświadczenie utajnione zgodnie z art. 11 ust. 4, w przypadku odejścia ze służby i ubiegania się o sprawowanie funkcji publicznej, z którą związany jest obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego, złożyć powtórnie oświadczenie lustracyjne, tym razem w zwykłym trybie.

Ostatnią ze zmian wprowadzonych w art. 1 jest ta zawarta w pkt 1 (do art. 4 pkt 24). Krąg osób obowiązanych do złożenia oświadczenia lustracyjnego zostanie uzupełniony o funkcjonariuszy, którzy zajmują kierownicze stanowiska w urzędach organów władzy publicznej, w tym w naczelnym i centralnym organach administracji państwowej oraz w administracji rządowej w województwie. Do tej pory przepis obejmował osoby będące pracownikami urzędów państwowych oraz członkami korpusu służby cywilnej.

Przedłożona ustawa nowelizuje również ustawę o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Nowe przepisy wskazują, że deklaracje oraz tajne oświadczenia, o których mowa w art. 7a oraz w art. 11 ust. 4 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów

bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, będą wchodziły w skład tajnego, wyodrębnionego zbioru.

Dostęp do oświadczeń znajdujących się w tym zbiorze będzie ograniczony do przedstawicieli wyznaczonych przez Szefów ABW, AW, CBA oraz przez Ministra Obrony Narodowej.

Dostęp do tych zbiorów będą mieli również przedstawiciele Prezesa IPN, w celu dokonywania analizy oświadczeń oraz zbierania informacji niezbędnych do ich oceny.

Druga ze zmian wniesionych do ustawy o IPN dotyczy art. 52a pkt 6.

Wprowadzony do ustawy przepis stanowi, że do katalogu danych osobowych pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa nie będą wpisane osoby które:

- pracowały lub służyły w organach bezpieczeństwa państwa, a obecnie pełnią służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego i wykonywały lub wykonują czynności operacyjno – rozpoznawcze poza granicami państwa,
- pełnią w ABW, AW, CBA, SKW i SWW funkcję publiczną, z którą związany jest obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego,
- pracowały lub służyły w organach bezpieczeństwa państwa, a obecnie pełnią służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego i zostały wyznaczone do wykonywania czynności operacyjno – rozpoznawczych poza granicami państwa, w okresie dwóch lat od dnia wejście w życie ustawy,
- pracowały lub służyły w organach bezpieczeństwa państwa, a obecnie pełnią służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego i wykonywały lub wykonują czynności operacyjno – rozpoznawcze poza granicami państwa i złożyły przed dniem wejścia w życie niniejszej nowelizacji oświadczenia lustracyjne, w których nie podały informacji o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa.

Ustawa zawiera przepis przejściowy - na okres dwóch lat od dnia wejście w życie ustawy, dla osób, które pracowały lub służyły w organach bezpieczeństwa państwa, a obecnie pełnią służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego i zostały wyznaczone do wykonywania czynności operacyjno – rozpoznawczych poza granicami państwa.

W kolejnym przepisie ustawa stanowi, że osoby, które pracowały lub służyły w organach bezpieczeństwa państwa, a obecnie pełnią służbę w Agencji Bezpieczeństwa

Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego i wykonywały lub wykonują czynności operacyjno – rozpoznawcze poza granicami państwa i złożyły przed dniem wejścia w życie niniejszej nowelizacji oświadczenia lustracyjne, w których nie podały informacji o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa zostaną potraktowane jako składające oświadczenia zgodne z prawdą.

Została też sprecyzowana sytuacja osób, których obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego powstanie z chwilą wejścia w życie tej nowelizacji. Osoby te będą musiały złożyć oświadczenie lustracyjne w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt tej nowelizacji został wniesiony do Sejmu przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

Na etapie prac sejmowych ustawa została gruntownie przebudowana, pozostając co do meritum zgodną z projektem prezydenckim, który stanowił, że osoby które pracowały lub służyły w organach bezpieczeństwa państwa, a obecnie pełnią służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego i wykonywały, wykonują lub zostały wyznaczone do wykonywania czynności operacyjno – rozpoznawczych poza granicami państwa, po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów złożą dwa dokumenty:

- 3) oświadczenie, w którym nie podadzą informacji o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa oraz
- 4) tajną deklarację zawierającą informacje o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa.

III. Uwagi szczegółowe

Zawarty w art. 1 pkt 3, w art. 7a ust. 6 określa zasady dostępu do deklaracji znajdujących się w zbiorze wyodrębnionym w IPN. Przepis ten powinien być zapisany w ustawie jako zmiana do art. 39 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej.

Beata Mandylis

Główny specjalista ds. legislacji